

BEGELEIDINGSKOMMISSIE VOOR DE HERVORMING VAN DE CIVIELE VEILIGHEID

EINDRAPPORT

KORTE INHOUD

I. Inleiding	2.
II. De door de commissie vooropgestelde basisprincipes	3.
1. De burger heeft recht op de snelste adequate hulp	3.
2. Elke burger heeft recht op eenzelfde basisbescherming tegen een gelijkwaardige bijdrageplicht	4.
3. Schaalvergroting is noodzakelijk	5.
III. Structuur van de brandweerdiensten	5.
1. Het eerste niveau is het uitvoerende	..	6.
2. Het tweede niveau is het organiserende	.	6.
3. Het derde niveau is het federale	8.
IV. Het personeel	9.
1. Rechtspositieregeling	..	9.
2. Operationeel/Human Resources	9.
V. De risico-analyse	10.
VI. Financiering	12.
VII. De dringende medische hulpverlening	13.
VIII. Aanbevelingen	14.
IX. Conclusie	16.

BEGELEIDINGSKOMMISSIE VOOR DE HERVORMING VAN DE CIVIELE VEILIGHEID

EINDRAPPORT

I. Inleiding

De hervorming van de civiele veiligheid werd als belangrijk punt in het regeerakkoord opgenomen. De bedoeling is de organisatie van de hulpdiensten, die reeds meer dan 40 jaar oud is, aan te passen aan de risico's en de behoeften van het begin van de 21ste eeuw. We evolueren immers naar een hoogtechnologische maatschappij met veranderende risico's waarop de hulpdiensten dienen voorbereid te zijn.

De minister van Binnenlandse Zaken wil de hervorming een belangrijk maatschappelijk draagvlak verlenen en heeft daarom vanaf het begin de diverse actoren bij de besprekingen betrokken. Op 7 september 2004 installeerde hij de 'Begeleidingscommissie voor de hervorming van de Civiele Veiligheid', met daarin vertegenwoordigd : de brandweerefederaties, de verenigingen van steden en gemeenten, de civiele bescherming, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zijn kabinet en de administratie.

Het voorzitterschap werd toevertrouwd aan de heer Camille Paulus, gouverneur van de provincie Antwerpen, en het ondervoorzitterschap aan de heer Jean-Marie Flahaut, bestendig afgevaardigde van de provincie Waals-Brabant (zie bijlage 1 voor de volledige samenstelling).

De commissie vergaderde in 2004 op 7 september, 30 september, 8 november en 13 december; in 2005 op 17 januari, 2 februari, 22 maart, 20 april, 25 mei, 29 juni, 23 augustus, 13 september, 26 september, 19 oktober en 12 december en in 2006 op 3 januari.

Ter voorbereiding van haar vergaderingen werden door de commissie twee werkgroepen in het leven geroepen : de werkgroep organisatie onder leiding van de heer Marcel Hendrickx, burgemeester van Turnhout (zie bijlage 2 voor de volledige samenstelling), met als opdracht na te denken over de optimale organisatiestructuur van de hulpdiensten, en de werkgroep risico-analyse, met als voorzitter mevrouw Christine Breyne, directeur-generaal van de algemene directie van de Civiele Veiligheid (zie bijlage 3 voor de volledige samenstelling). Deze tweede

werkgroep werd belast met de begeleiding en opvolging van de studie die door de minister was toevertrouwd aan een consortium van universiteiten (Université Catholique de Louvain, Vrije Universiteit Brussel, Universiteit Gent en Universiteit Antwerpen). Gevraagd werd de risico's (algemene en specifieke) over het hele territorium van het land in kaart te brengen om vervolgens een ideaal geïnformatiseerd model uit te werken van wat er op het vlak van de hulpverlening nodig is om die risico's maximaal het hoofd te kunnen bieden. Deze analyse moet de wetenschappelijke basis vormen voor de hervorming van de civiele veiligheid.

II. De door de commissie vooropgestelde basisprincipes

1. De burger heeft recht op de snelste adequate hulp

Een eerste beginsel waarover alle leden van de commissie het eens zijn, is het evidente, maar voor ons land erg vernieuwende principe dat de burger recht heeft op de snelst mogelijke adequate hulp, met andere woorden dat de hulpdienst die het eerst ter plaatse kan zijn met de nodige middelen, moet uitgestuurd worden. Dit betekent dat in de toekomst – in tegenstelling tot wat vandaag het geval is – noch gemeente-, noch provinciegrenzen de werking van de hulpdiensten mogen beperken*.

De burger kan hier alleen maar wel bij varen. De risico-analyse heeft immers aangetoond dat door de toepassing van deze regel, die geen enkele meerkost vergt, de dekkingsgraad voor de basishulpverlening in sommige provincies met bijna 10% kan verbeteren (zie punt V). De commissie dringt er dan ook op aan dat dit principe zo spoedig mogelijk voor alle hulpdiensten wordt toegepast.

Van de vertegenwoordiger van de minister van Volksgezondheid werd ondertussen vernomen dat deze, wat de dringende medische hulpverlening betreft, met het door de commissie vooropgestelde beginsel instemt.

* Uiteraard moet hierbij rekening worden gehouden met de taalwetgeving.

Door het consortium van universiteiten is bij de uitvoering van de risicoanalyse voor een eerste simulatie uitgegaan van een meldingstijd (i.e. de tijd nodig voor het verwerken van de alarmmelding) van 2 minuten, een uitruktijd (i.e. de tijd nodig om uitrukbaar te zijn) van 2 minuten voor een beroepskorps en 5 minuten voor een vrijwilligerskorps. Om de plaats van het incident te bereiken, werden 8 minuten gerekend. Beklemtoond dient te worden dat deze parameters enkel als werkhypothese werden aangenomen om het dekkingsplan van de risicoanalyse op te stellen en dat het geenszins de bedoeling is deze in de toekomst wettelijk vast te leggen, omdat dit tot belangrijke problemen inzake aansprakelijkheid zou kunnen leiden.

Volgens de werkgroep organisatie dient het begrip 'adequaat' voor de basisbrandweezorg in te houden : minimaal één halfzware autopomp met een bezetting van 6 personen (één bevelvoerder (minimum niveau sergeant), één chauffeur-pompbediener en 4 gebrevetteerde ademluchtdragers), aangevuld met een ambulance met twee personen en, in functie van de aanwezige risico's, een autoladder en/of een tankwagen met 3 personen. Dit personeel en materieel kunnen vanuit meerdere posten worden toegeleverd.

Men verwacht dat deze kwaliteitsnorm niet automatisch een kostenverhogend effect zal hebben. Vermits al het materieel en personeel niet uit één enkele post dient te worden geleverd en gezien de netwerking, zal het immers niet langer noodzakelijk zijn dat elke post materieel heeft voor elk soort van interventie.

Voor de dringende medische hulpverlening werden de termen 'snel' en 'adequaat' tot op heden nog niet omschreven (zie verder punt VII).

2. Elke burger heeft recht op eenzelfde basisbescherming tegen een gelijkwaardige bijdrageplicht

Ook over dit principe bestaat in de commissie eensgezindheid.

Uiteraard zal de diversiteit van het Belgische grondgebied het nooit mogelijk maken een volledig identieke kostprijs te realiseren. Niettemin is de commissie van oordeel dat voor eenzelfde type van interventie overal een gelijkwaardige kostprijs moet gelden. Dit impliceert dat de huidige kostenverdeling grondig moet worden herbekeken en dat de bijdrageplicht in de toekomst dient

bepaald te worden op basis van nieuwe heldere criteria, zoals het landelijk of stedelijk karakter van de zone, het aantal inwoners en de inhoud van de veiligheidsplannen. Ook dient rekening te worden gehouden met het feit dat bepaalde risico's niet door één zone alleen kunnen worden gedragen, zoals de aanwezigheid van een haven, een luchthaven of een kerncentrale. De commissie adviseert bij het verder uitwerken van deze criteria de verenigingen van steden en gemeenten van nabij te betrekken.

3. Schaalvergroting is noodzakelijk*

De derde krachtlijn van de hervorming, waarover men in de commissie akkoord is geraakt, is de schaalvergroting, die ertoe moet leiden dat grote catastrofes afdoende worden voorkomen en aangepakt, de beschikbare middelen efficiënter worden beheerd en een betere service wordt geboden.

In vele brandweerkorpsen is vandaag immers – door de te kleine schaal – onvoldoende capaciteit aanwezig en wordt kennis en ervaring gemist op het gebied van brandweer, crisis- en rampenbeheersing. De korpsen die hoofdzakelijk bestaan uit vrijwilligers, zijn vooral gericht op de reguliere interventietaken. Voor pro-actie en preventie en voor de voorbereiding op rampenbestrijding zijn zij niet of onvoldoende georganiseerd.

III. Structuur van de brandweerdiensten

Om de drie grote principes die de commissie heeft geponereerd, te realiseren, wordt een structuur op drie niveaus voorgesteld.

De huidige werking is van té veel niveaus afhankelijk (federaal, gewestelijk, provinciaal, hulpverleningszone, gewestelijke groepen, gemeenten) en dit komt de efficiëntie niet ten goede.

1. Het eerste niveau is het uitvoerende

Het betreft het netwerk van hulpposten dat de basisbrandweezorg voor zijn rekening neemt en dat dient te beantwoorden aan minimale normen qua materiaal en bezetting (zie punt II.1, het

* Onder die woorden moet verstaan worden, de noodzaak om de huidige brandweerdiensten te groeperen.

begrip ‘adequaat’).

2. Het tweede niveau is het organiserende

Het is dat van de (te creëren) hulpverleningszone, die verantwoordelijk zal zijn voor de kwaliteitszorg van de hulpposten binnen haar omschrijving en de werking van deze posten zal coördineren. Zij zal rechtspersoonlijkheid hebben en het zal ook de zone zijn die het personeel aanwerft en het materiaal aankoopt.

Het verlenen van rechtspersoonlijkheid aan de zone wordt door de commissie als essentieel beschouwd. De ervaring met de huidige hulpverleningszones zonder rechtspersoonlijkheid leert immers dat hun slagkracht vaak onvoldoende is, omdat niet alle van de zone deel uitmakende gemeenten steeds bereid zijn de nodige financiële middelen ter beschikking te stellen. Bovendien moet door het ontbreken van de rechtspersoonlijkheid de besluitvorming over elk project via alle aangesloten gemeenten verlopen, wat niet altijd even vlot gebeurt.

Voorgesteld wordt de hulpverleningszone te laten beheren door een beleidsorgaan, samengesteld uit mandatarissen van alle gemeenten die van de zone deel uitmaken. De dagelijkse leiding wordt toevertrouwd aan een uitvoerend orgaan, verkozen door en in de schoot van het beleidsorgaan. Voor de technische bijstand zorgt een technische commissie, bestaande uit de zonechef en de verantwoordelijken van de hulpposten.

De gemeenten achten het fundamenteel dat een sterke lokale betrokkenheid blijft bestaan, wat gewaarborgd wordt via het lidmaatschap van de gemeentelijke mandatarissen in de raad en de toezegging dat het veiligheidsplan dat de zone verplicht dient op te stellen, een specifiek luik zal bevatten voor elke gemeente afzonderlijk en dat dit plan, evenals het jaarverslag waarin wordt aangegeven of de doelstellingen al dan niet werden gehaald, in de individuele gemeenteraden zal worden besproken.

Een erg moeilijk punt is de schaalgrootte van de brandweerzone. Door een aantal leden van de commissie werd voorgesteld om uit te gaan van de huidige hulpverleningszones om deze gefaseerd, via een vast te leggen timing, op de gewenste schaal te brengen, uitgaande van de uitgestrektheid van de verschillende provincies, de er aanwezige risico's, de verbetering van het operationele en administratieve beheer en de schaalvoordelen. De Vereniging van Waalse Steden

en Gemeenten pleit voor zones op 'mensenmaat', zó geconcipieerd dat de ervan deel uitmakende gemeenten zich betrokken voelen en aldus de snelst mogelijke service aan de burger kan worden geboden. (Volgens de enquête die deze vereniging heeft gehouden bij alle burgemeesters, is een meerderheid van de Waalse gemeenten die de enquête beantwoordden, voorstander van zones van 5 tot 15 gemeenten.)

Een meerderheid van de commissie is evenwel van oordeel dat de zones niet te klein mogen zijn, zoniet gaat het schaalvoordeel verloren, dat – zoals is aangehaald – één van de basisprincipes van de hervorming is. Alleen voldoende grote zones bieden de burger garantie op een maximale bescherming in geval van een ernstig incident en laten toe dat kan gewerkt worden met gespecialiseerde teams, een duidelijk vooraf afgesproken opschaling en bevelvoering, en een centrale aansturing.

Evenmin mag uit het oog worden verloren dat een grotere schaal ook wat aankoop, onderhoud, brandpreventie en beheer van materiaal betreft, heel wat voordelen kan opleveren. En voor het personeel zijn er eveneens niet te onderschatten winstpunten op het vlak van uniformiteit, arbeidsveiligheid en mobiliteit.

Als commissaris van de federale regering heeft de gouverneur een belangrijke rol in de civiele veiligheid. Hij is dan ook uitstekend geplaatst om de werking van de hulpverleningszone(s) van zijn provincie te coördineren en, in overleg met de zones, de nodige initiatieven te nemen in verband met zone-overschrijdende aangelegenheden, zoals bijvoorbeeld de rampenplanning. De gouverneur moet hiervoor een beroep kunnen doen op de logistieke steuneenheid van de Civiele Bescherming en gedetacheerde officieren van de zonale brandweer.

Terwijl iedereen akkoord ging over het principe dat de hulpverleningszone rechtspersoonlijkheid dient te bezitten, was er discussie over de vraag welke vorm deze rechtspersoonlijkheid dient aan te nemen. Het merendeel van de leden van de commissie opteert voor een instelling sui generis, onderworpen aan een federaal toezicht naar analogie met de politiezones. De Vereniging van Waalse Steden en Gemeenten suggereerde evenwel de mogelijkheid open te laten om de rechtspersoonlijkheid via de formule van de intercommunale te realiseren. Aangezien het echter de Gewesten zijn die het toezicht uitoefenen op de intercommunales, ligt dit moeilijk

Ook is er in de commissie van gedachten gewisseld over het mogelijk samenvallen van de hulpverleningszones met de politiezones. De conclusie was dat zulks op termijn niet mag worden uitgesloten, maar dat dit nu nog voorbarig is en dat een discussie hierover een spoedige hervorming van de civiele veiligheid in de weg zou kunnen staan. Er werd tevens op gewezen dat de brandweertzones, gezien hun specifieke opdracht, qua schaalgrootte erg zullen verschillen van de huidige politiezones. Wel werd geadviseerd om bij de afbakening van de hulpverleningszones van de brandweer ervoor te zorgen dat deze samenvallen met een groep van politiezones.

3. Het derde niveau is het federale

Op dit niveau komt de reglementering tot stand. Het hoofd hier is de minister van Binnenlandse Zaken, bijgestaan door zijn administratie Civiele Veiligheid. De commissie vindt het evenwel essentieel dat er daarnaast op het federaal niveau een voldoende autonoom Centrum voor Kennis en Expertise komt, dat de technische ruggensteun kan geven die vandaag al te zeer ontbreekt.

Wat ten slotte de specifieke opdracht van de Civiele Bescherming betreft, werd er binnen de commissie voor gepleit deze te beschouwen als een logistieke steuneenheid die zo nodig ter beschikking staat van de zones en de gouverneurs. De opdracht van de Civiele Bescherming in het raam van de Civiele Veiligheid dient wel verder te worden onderzocht. In Vlaanderen is men alvast van oordeel dat dit in de richting van een verdere integratie met de brandweerdiensten dient te gaan.

De aandacht wordt erop gevestigd dat nog andere niveaus (gewesten, gemeenschappen en gemeenten) bevoegd zijn om regelgevend op te treden. Met het oog op éénvormigheid (personeel en brandpreventie) mag dit niet uit het oog worden verloren.

IV. Het personeel

1. Rechtspositieregeling

De commissie pleit krachtig voor een duidelijke rechtspositieregeling, zowel voor de beroepsbrandweperlui als voor de vrijwilligers. Zij dient door de federale overheid te worden vastgelegd. Door het feit dat alle personeelsleden in de voorgestelde structuur bestuurlijk tot de

zone zullen behoren, zullen bijvoorbeeld de huidige (gemeentelijke) regelingen voor wachtdiensten, diploma- en andere toelagen kunnen worden geüniformiseerd.

Grote aandacht zal moeten worden besteed aan de overgangsbepalingen (van gemeentelijk naar zonaal personeel) om de problemen te vermijden die zich bij de installatie van de politiezones hebben voorgedaan.

In verband met het vrijwillig brandweerpersoneel moet worden benadrukt dat er in de commissie nooit enige twijfel is geuit over de belangrijke rol die deze groep speelt in de brandweerorganisatie. Integendeel, iedereen is overtuigd van het ontzaglijk belang van de vrijwilligers, die ook morgen essentieel zullen zijn en voor wie dan ook een goed doordachte, evenwichtige rechtspositieregeling moet worden uitgewerkt. Aandacht zal tevens moeten uitgaan naar de relatie met de hoofdwerkgever van de vrijwilliger, met wie afdwingbare afspraken moeten kunnen worden gemaakt m.b.t. de beschikbaarheid van zijn werknemer voor brandweeropdrachten en de eventuele compensaties.

Een ander probleem dat niet uit het oog mag worden verloren, is de taakinvulling van brandweerpersoneel dat niet meer aan de hoge operationele kwaliteits- en gezondheidseisen voldoet.

2. Operationeel/Human Resources

De commissie is van mening dat per functieniveau een éénvormig profiel moet worden vastgesteld waaraan men blijvend dient te beantwoorden. Ook de aanstellingsprocedures moeten uniform worden. Aldus wordt een uitwisselbaarheid tussen de verschillende zones mogelijk, kunnen tijdelijke personeelsproblemen worden opgevangen en kan een mobiliteit worden gerealiseerd. Bovendien kunnen vrijwilligers (bijvoorbeeld van posten met een lage 'brandfrequentie') op deze wijze op regelmatige basis een wachtbeurt in een andere post verrichten, waardoor zij hun praktische ervaring op peil houden.

De commissie heeft niet de gelegenheid gehad grondig over de personeelsproblematiek van gedachten te wisselen. Bovenstaande overwegingen zijn het resultaat van eerste algemene gesprekken in de werkgroep organisatie. Om uiteindelijk tot teksten te komen, zal ondersteuning van specialisten onontbeerlijk zijn. Gevraagd wordt in de toekomst in elk geval de leden van de

werkgroep organisatie evenals de vertegenwoordigers van de representatieve organisaties van het betrokken personeel bij de discussies over de rechtspositieregeling te betrekken.

V. De risico-analyse

De commissie heeft kennisgenomen van de voorlopige resultaten van de door het consortium van universiteiten uitgevoerde risico-analyse (zie punt I en bijlage 4).

Hoewel het op dit ogenblik enkel gaat om een dekingsplan louter op basis van het criterium bevolking, kunnen er toch reeds zinvolle conclusies uit worden getrokken voor de hervorming van de civiele veiligheid.

Zo blijkt dat, zonder bijkomende kosten, een betekenisvolle verbetering van de dienstverlening kan worden geboekt door af te stappen van de gemeentelijke grenzen en het principe toe te passen dat de hulpdienst wordt uitgestuurd die het snelst ter plaatse kan zijn. In bepaalde provincies kan dit leiden tot een verbetering van de dekingsgraad met 10%.

De risico-analyse leert eveneens dat er een aanzienlijk tekort is aan posten in Limburg, Namen, Luxemburg en Waals-Brabant. Vooral de situatie in Waals-Brabant is zorgwekkend met een dekingsgraad van amper 37,4%.

In de provincies Antwerpen, Oost-Vlaanderen en West-Vlaanderen zijn wel voldoende hulpposten, die echter niet altijd optimaal zijn gelocaliseerd. Mochten de 77 kazernes en voorposten van West-Vlaanderen bijvoorbeeld beter verspreid zijn over het grondgebied, dan zou deze provincie een dekingsgraad van bijna 100% bereiken.

Wat de provincies Luik, Henegouwen en Vlaams-Brabant betreft, is de problematiek dubbel : zij dienen zowel de inplanting van de huidige hulpposten te optimaliseren als bijkomende posten op te richten.

De risico-analyse kan - nu alle noodzakelijke gegevens beschikbaar zijn – verder worden verfijnd, onder meer via de inbreng van normen en kwaliteitscriteria die door het Kennis- en Expertisecentrum moeten worden voorgesteld. De risico-analyse moet de aanzet zijn tot het ontwikkelen van een gebruiksvriendelijk instrument dat moet toelaten aan de gouverneurs en de

zones om beleidsopties, onder andere op financieel vlak, te evalueren aan de hand van simulaties.

Tevens moet worden opgemerkt dat de alarmerings-, opkomst- en aanrijtijden thans forfaitair zijn bepaald (zie punt II,1, het begrip 'snel'). In de toekomst moeten deze op een zo objectief mogelijke wijze in 'real time' kunnen worden vastgelegd, zodat statistieken kunnen worden verzameld en het effect van ingrepen kan worden gemeten. Daartoe dient een instrument te worden ontwikkeld.

VI. Financiering

De verenigingen van steden en gemeenten hebben bevestigd dat de lokale besturen bereid blijven de kosten van de basisbrandweezorg te betalen. Tegelijk werd echter duidelijk geponeerd dat de huidige macro-kost voor de gemeenten in geen geval mag stijgen.

Om een kwaliteitsverhoging te kunnen realiseren, zal dan ook een ernstige inspanning van de federale overheid noodzakelijk zijn. Elke andere meerkost bovenop de macro-kost die de groep van gemeenten momenteel draagt, moet door de federale overheid worden gefinancierd.

De gemeenten dragen vandaag ongeveer 90% van de brandweerkost en wensen op termijn een evenwichtiger verhouding van 50/50 tussen federale overheid en lokale besturen. De daartoe vereiste nieuwe middelen zouden, volgens sommige leden van de commissie, kunnen worden gevonden via de verzekeringspremies, waarvan trouwens sprake in het regeerakkoord.

Om de discussie op een juiste basis te kunnen voeren, is het absoluut nodig te becijferen hoeveel vandaag aan brandweer wordt besteed (de 'nulmeting') en hoeveel de meerkost zal bedragen indien men de door de commissie vooropgestelde kwaliteitseisen inzake snel en adequaat optreden wil halen en de 'zwarte punten' wil wegwerken die uit de risico-analyse zijn gebleken. Ook het financiële voordeel van de toekomstige schaalvergroting moet uiteraard worden berekend.

Aan de 'nulmeting' werd in de voorbije maanden ernstig gewerkt door de administratie Civiele Veiligheid samen met Deloitte & Touche. De commissie heeft echter met teleurstelling moeten vaststellen dat enkel een benaderend beeld van de werkingskosten van de brandweer kan worden

gegeven. De investeringskosten, die niet duidelijk blijken uit de gemeenterekeningen, en de zogenaamde 'verdoken kosten' zijn op dit ogenblik nog steeds niet gekend.

Bijkomende inspanningen zullen dus nog moeten geleverd worden om tot een correctere 'nulmeting' te komen. Gezocht moet worden naar een methode om ook de investeringskost en de zogenaamde "verdoken kosten" te berekenen. Het is zeker geen eenvoudige opdracht, die bovendien heel wat tijd zal vergen. De commissie is dan ook van oordeel dat op korte termijn kan uitgegaan worden van de werkingskosten, die voor het hele land en enkel voor de brandweer (dus exclusief de civiele bescherming) in de huidige situatie geraamd worden op bijna 400 miljoen euro (190 miljoen euro voor Vlaanderen, bijna 123 miljoen euro voor Wallonië en 64 miljoen euro voor Brussel) en 85 tot 90% van de totale kost zouden bedragen. Met een eenvoudige extrapolatie kan dus nu reeds een vrij exact beeld van de totale brandweerkost worden verkregen. In elk geval kan uit de werkingskosten reeds zeer duidelijk worden afgeleid hoezeer de inspanningen voor brandweezorg van gemeente tot gemeente verschillen.

De commissie verzoekt de minister om alles in het werk te stellen ten einde spoedig over een zo volledig mogelijk overzicht van alle kosten (personeel, werking, uitrusting en infrastructuur) van de brandweerdiensten te kunnen beschikken.

VII. De dringende medische hulpverlening

Hoewel de dringende geneeskundige hulpverlening onbetwistbaar een essentieel onderdeel van de Civiele Veiligheid is en de brandweer vandaag minstens 80% van de interventies inzake dringende medische hulpverlening voor haar rekening neemt, is deze materie in de commissie nauwelijks ter sprake gekomen, omdat het departement Volksgezondheid ze tot haar bevoegdheid rekent.

De commissie dringt dan ook aan op spoedig overleg tussen de ministers van Binnenlandse Zaken en Volksgezondheid. Het kan immers niet dat inzake dringende medische hulpverlening een aparte regeling zou worden uitgewerkt. Het is dan ook met voldoening dat werd vernomen dat vanuit Volksgezondheid wordt ingestemd met de door de commissie voorgestelde drie grote principes van de hervorming. Hoewel aan de concrete implementatie van deze beginselen nog veel overleg zal moeten voorafgaan, blijkt er op het terrein gelukkig voldoende ruimte voor een pragmatische aanpak.

VIII. Aanbevelingen

1. De drie basisprincipes en de structuur die daarvoor nodig is, dit wil zeggen mét rechtspersoonlijkheid voor de zones, moeten zo snel mogelijk in wetteksten worden omgezet.
2. Bij de implementatie van de hervorming dient men bijzondere aandacht te hebben voor het blijvend belang van de vrijwilligers in alle diensten van de Civiele Veiligheid en voor de noodzaak aan een sterke betrokkenheid van de lokale besturen. De uitvoering van de basisbrandweezorg speelt zich immers uitsluitend af op het lokale (gemeentelijke) niveau. De burgemeester draagt de verantwoordelijkheid voor de civiele veiligheidszorg binnen de gemeente en kan persoonlijk aansprakelijk gesteld worden. Dit betekent dat de burgemeesters (en de andere lokale mandatarissen) in staat moeten blijven de hoofdlijnen van het (gemeentelijk) civiele veiligheidsbeleid te bepalen.
3. Het principe van de snelste adequate hulpdienst dient onmiddellijk te worden toegepast, omdat dit resulteert in een directe verbetering van de dienstverlening. Vooruitlopend op een wettelijke regeling kan dit worden gerealiseerd door overeenkomsten tussen de gemeentebesturen, gecoördineerd door de gouverneurs. De 100-centrales spelen hierin een cruciale rol. Hun personeel en middelen zullen hierop moeten worden afgestemd. De kwaliteitsnorm voor basisbrandweezorg dient te worden opgelegd, zodat de korpsen daar gefaseerd, via een vast te leggen timing, naartoe kunnen werken met als absolute prioriteit weliswaar de verbetering van de rechtspositieregeling van het brandweerpersoneel.
4. Het Kennis- en Expertisecentrum moet zo snel mogelijk opgericht worden. Dit centrum zal de kwaliteits- en kwantiteitsnormen, die gaandeweg in de hervorming zullen worden ingepast, moeten uitwerken en aan de bevoegde overheden voorstellen. Het Centrum dient voldoende autonoom te zijn. Incidenten dienen wetenschappelijk te worden onderzocht zodat lessen kunnen worden getrokken die als aanbeveling naar de diensten terugvloeien om aldus een continue kwaliteitsverbetering te realiseren.
5. Voldoende middelen moeten worden voorzien om de theoretische en praktische opleiding van het brandweerpersoneel aanzienlijk te verbeteren.

6. Het is essentieel dat over de krachtlijnen van de hervorming duidelijk wordt gecommuniceerd, zelfs al wordt deze – zoals door de commissie gewenst – gefaseerd ingevoerd. Een ambtelijke opvolgingscommissie moet worden geïnstalleerd voor de opvolging van het veranderingstraject. De belangrijkste actoren in de commissie blijven het best in die opvolgingscommissie vertegenwoordigd.
7. Een belangrijke taak is ook weggelegd voor de gouverneurs inzake sensibilisering, voorbereiding, implementatie, begeleiding en coördinatie van de hervorming. Daartoe dient aan hen personele bijstand te worden verleend.
8. Er dient separaat, doch dringend werk gemaakt te worden van de rechtspositieregeling van het personeel. Het beroep van brandweerman/vrouw dient opgenomen te worden in de lijst van risico-beroepen.
9. De hulpverleningszones dienen ook bevoegdheden met betrekking tot de dringende medische hulpverlening te krijgen, zodat het gebrek aan inzicht en inspraak van de gemeentebesturen op dit vlak wordt gereduceerd.
10. Het tweesporenbeleid, m.a.w. de gelijktijdige voorbereiding van de hervorming enerzijds en het wegwerken van concrete pijnpunten anderzijds, dient onverminderd te worden voortgezet.
11. Er dient onverwijld een instrument te worden ontwikkeld om de financiële impact van de hervorming, of zekere aspecten ervan, correct te meten, waarbij kan uitgegaan worden van de uitgevoerde ‘nulmeting’.
12. Een instrument dat de prestatie en performantie van de hulpdiensten op een objectieve manier meet, is onontbeerlijk voor de toekomst. Met een dergelijk instrument moeten de meldings-, uitruk- en aanrijtijden kunnen worden gemeten, waarna op basis hiervan de gepaste maatregelen kunnen worden getroffen.

IX. Conclusie

De commissie hoopt werk te hebben verricht dat beantwoordt aan de verwachtingen van de minister. Zij is van oordeel dat reeds een belangrijke weg werd afgelegd, maar realiseert zich maar al te goed dat nog een aantal knopen te ontwarren zijn en lang niet iedereen overtuigd is van de noodzaak van een hervorming, laat staan van de krachtlijnen ervan. Wat voorligt, heeft evenwel het akkoord van de verenigingen van steden en gemeenten en ook van de brandweerefederaties, die van meet af aan bij de werkzaamheden van de commissie zijn betrokken.

Allen die het voorbije jaar met enthousiasme en creativiteit aan de vergaderingen hebben deelgenomen, hopen van ganser harte dat de hervorming de komende maanden effectief op de rails zal worden gezet. Het zou een weldaad zijn voor de burgers in dit land en voor de vele gedreven hulpverleners. De recente gebeurtenissen hebben de commissieleden doen beseffen dat een hervorming absoluut en dringend noodzakelijk is.